



ARCHAEOLOGICAL EXCAVATION TERMS AND TRANSLATIONS

ENGLISH-TURKISH

<u>ENGLISH</u>	<u>DEFINITION</u>	<u>TURKISH</u>
<u>SURFACES/SOILS:</u>		yüzeyler/topraklar
clay	Sticky and malleable dirt / yapışkan ve şekillendirilebilir toprak	kil
marl	A crumbly earth deposit / kolay ufalanan toprak birikintisi	marn
mud	Wet dirt / ıslak toprak	çamur
pebble/gravel	Small stones / küçük taşlar	çakıl taşı
sand	Fine grained rocks / ince öğütülmüş taşlar	kum
soil/earth	Dirt used as fill / dolgu amacıyla kullanılan toprak	toprak
stratum/layer	A distinct level of archaeological context / arkeolojik bağlamda ayırt edilebilen bir seviye	katman, seviye
surface	The top of a layer / katmanın üst kısmı	yüzey
<u>FEATURES:</u>		özellikler
arch	A curved architectural feature / kavisli bir mimari unsur	kemer
<i>bothros</i>	An artificial hole or pit / yapay bir delik veya çukur	bothros
corner	The place where two walls meet / iki duvarın buluştuğu yer	köşe
crack	A small gap between two surfaces / iki yüzey arasındaki küçük	çatlak

Last updated May 2025

	boşluk	
curve	A rounded surface / kavisli bir yüzey	kıvrım
deposit	Anything placed in the ground / topraktaki herhangi bir şey	yatak, maden yatağı (as in ore deposit)
drain	A trench or pipe used to take water out of an area / su tahliyesi için kullanılan hendek veya boru	drenaj
dump	A place for discarded material, ancient or modern / antik veya modern, atık materyalin atıldığı yer	çöplük
edge/border	The boundary between two things / iki şey arasındaki sınır	sınır
floor	The lowest surface of a room / bir odanın en alçak yüzeyi	zemin
foundation	Stones used as a base of a building / bir binanın temelinde kullanılan taşlar	temel
fill	Dirt or material put into a space in the ground / yerdeki bir boşluğa konan toprak veya malzeme	dolgu toprak
garbage	Trash, waste / çöp, atık	çöp
grave	A burial place in the ground / yerdeki bir gömü alanı	mezar
hole	A void in the ground / yerin içindeki bir boşluk	delik
joint (building)	The point where building elements meet / yapı elemanlarının birleşim noktası	birleşim bölgesi
kiln	An oven used to bake pottery / çömlek pişirmek için kullanılan bir fırın	fırın
layer	A distinct level of archaeological context / arkeolojik bağlamda ayırt edilebilen bir seviye	katman, seviye
line	The shortest distance between two points / iki nokta arasındaki en kısa mesafe	doğru (in geometry only, means "that's correct" in all other contexts)
pipe (clay)	A gutter / oluk	toprak künk

Last updated May 2025

pipe (water)	A modern piece of plastic irrigation material / modern bir plastik sulama materyali	boru
space, interval	An area between two things / iki şey arasındaki yer	aralık
threshold	The passable boundary between two areas / iki yer arasındaki geçilebilen sınır	eşik
wall	A vertical structure that divides or encloses an area / bir alanı bölen veya çevreleyen dikey yapı	duvar
dividing wall	A wall used to separate two areas / iki alanı ayırmak için kullanılan duvar	bölme duvarı
retaining wall	A wall used to hold up earth / toprağı tutmak için kullanılan duvar	istinat duvarı
enclosure wall	A wall used to block off an area (keep things inside) / bir alanı (içeridekileri tutmak amacıyla) kapatmak için kullanılan duvar	çevre duvarı
defensive wall	A wall used as a defensive fortification of a town or settlement / bir kasaba veya yerleşim yerinin savunmasında kullanılan duvar	sur
well	A deep hole in the ground to access water / suya erişim sağlayan, yerdeki bir delik	kuyu
well-head	The top of a well, usually made of stone / kuyunun genelde taştan yapılan üst kısmı	kuyu başı
<u>MATERIALS/FINDS:</u>		materyaller/buluntular
Bone	The calcified material that forms an animal's skeleton / kemikleri oluşturan kireçleşmiş madde. insan iskeletini oluşturur	kemik
brick	A small rectangular block typically made of fired or sun dried clay,used in building / genelde fırınlanmış veya güneşte kurutulmuş kilden yapılan, inşaatta kullanılan küçük	tuğla

Last updated May 2025

	dikdörtgen blok	
bronze	A yellowish brown alloy of copper and tin / sarıya çalan renkli bakır ve alüminyum alaşımı	bronz
cement	A powdery substance made with calcined lime and clay / kalkerli kireç ve kil ile yapılan toz benzeri madde	çimento
figurine	Small or tiny statues / küçük heykeller	figürin, heykelcik
find/discovery	An object found in an archaeological context / arkeolojik bağlamda bulunmuş bir obje	buluntu
fragment	A broken piece of pottery; potsherd / kırık bir çömlek parçası	seramik parçası
fresco	A painting done on wet plaster which locks the colors in as it dries / kururken renkleri içine hapseden, ıslak sıva üzerine yapılan bir resim	fresk
glass	Hard and brittle material, usually transparent / genellikle şeffaf, sert ve kırılğan bir malzeme	cam
gold	A yellowish precious metal used in jewelry, coins, and art / takılarda, paralarda ve sanatta kullanılan sarımsı değerli bir metal	altın
iron	A strong dark metal used for tools / alet yapımında kullanılan koyu renkli bir metal	demir
ivory	Animal tusks used in art / sanatta kullanılan hayvan dişleri	fildişi
lead	A somewhat soft silvery metal / biraz yumuşak, gümüş renkli bir metal	cıva
lime mortar	A cement-like mixture of calcium calcium oxide and another medium, such as sand, with water / kalsiyum oksit ve kum gibi başka bir malzemenin ve suyun karışımından oluşan çimento benzeri bir karışım	kireç harcı
plaster (wall)	A smooth lime-based cement used for making the surfaces of walls and ceilings / duvar ve tavan	alçı

	yüzeylerini yapmak için kullanılan, kireç esaslı pürüzsüz bir harç	
plaster (of Paris)	A lightweight cement-like mixture of gypsum and another medium, such as sand, and water / alçı, kum gibi başka bir madde ve su karışımıyla yapılan hafif çimento benzeri bir karışım	Paris alçısı
potsherd	A broken piece of ceramic material / kırık bir seramik parçası	seramik parçası
rock	A naturally occurring piece of solid mineral / doğal olarak oluşmuş katı bir mineral parçası	kaya
rubble	Debris or pile of broken segments of buildings, walls, waste, etc. / binaların, duvarların, atıkların kırık parçalarından oluşan yığın ya da moloz	enkaz
silver	A grayish precious metal often used in making coins / genellikle sikke yapımında kullanılan grimsi değerli bir metal	gümüş
terracotta	Unglazed, brownish-red earthenware / sırlanmamış, kahverengimsi-kırmızı renkte pişmiş toprak	terakota, pişmiş toprak
tile (roof)	Thin slabs of material used to cover buildings / binaları kaplamak için kullanılan ince levhalar	kiremit
wood	Hard, fibrous material from the trunks of trees / ağaç gövdelerinden elde edilen sert ve lifli malzeme	odun (ahşap: processed wood)
vessel	A hollow container / içi boş bir kap	kap, tas
<u>DRAWING/MEASURING:</u>		çizim/ölçüm
centimeter	A metric unit of measure equaling one hundredth of a meter / metrenin yüzde biri olan metrik bir ölçü birimi	santimetre
depth	The distance between the top and bottom of something / bir şeyin üstü ve altı arasındaki mesafe	derinlik

elevation	The height of a given level / belirli bir seviyenin yüksekliđi	yükselti, rakım
ground plan	The general outline of a building as viewed from above / bir binanın yukarıdan bakıldığında görülen genel planı	zemin planı
height	The measurement from the base of something to its top / bir şeyin tabanından tepesine kadar olan ölçüm	yükseklik
measuring tape	A roll of thin metal marked at interval for measuring / ölçüm yapmak için aralıklı işaretlenmiş ince metal şerit	mezura, şerit metre
meter, meterstick	The base unit of measuring length in the metric system / metrik sistemde uzunluk ölçüsünün temel birimi	metre
millimeter	The metric unit of length equaling one thousandth of a meter / metrenin binde birine denk gelen metrik uzunluk birimi	milimetre
plan	A drawn record of features from an archaeological site on a horizontal plane / bir arkeolojik alanın yatay düzlemde çizilmiş özellik kaydı	plan
section	A drawn record of features from an archaeological site on a vertical plane; a cross section / bir arkeolojik alanın dikey düzlemde çizilmiş özellik kaydı	kesit
width	The measurement of something from side to side / bir şeyin bir yanından diğer yanına olan ölçüm	genişlik
ADJECTIVES:		sıfatlar

burnt	Damaged by fire; charred / ateşten zarar görmüş, kömürleşmiş	yanık
dark	A shade of black; not bright / siyahın bir tonu, parlak olmayan	siyah, kara
deep	Extending far down / aşağıya doğru genişleyen	derin
fine	1) Very small particles 2) high quality / 1) çok küçük parçacıklar 2) yüksek kalite	ince / kaliteli, ince işçilikli
glass	A brittle hard surface; glass-like / cam benzeri, kırılğan sert bir yüzey	cam
hard	Firm, rigid, compact / sert, katı, yoğun	sert
high	Of great vertical extent, or great in quantity, size, or intensity / büyük dikey genişliğe sahip veya büyük miktar, boyut veya yoğunlukta	yüksek
horizontal	Parallel to the horizon / ufka paralel	yatay
light (color)	Not dark; pale / koyu olmayan, soluk	açık renkli
mixed	Consisting of different qualities or elements / farklı nitelikler ve unsurlardan oluşan	karışık
perpendicular	At an angle of 90° to a given line, plane, or surface / verilen bir çizgi, düzlem veya yüzeye 90° açıyla	dikey
soft	Easy to shape, compress, or cut / şekil verilmesi, sıkıştırılması veya kesilmesi kolay	yumuşak
thin	Not thick; sparse / kalın olmayan, seyrek	ince
uneven	Irregular in pattern, quality, or shape; not smooth / desen, kalite ve şekil açısından düzensiz, pürüzlü	düzensiz, eşit olmayan
vertical	An alignment that is oriented upward; standing / yukarıya yönlendirilmiş bir hizalama, dik duran	dikey
wide	broad / geniş	geniş
wooden	Made of wood / ahşaptan yapılmış	ahşaptan

<u>COLORS:</u>		renkler
black		siyah
blue		mavi
blond/yellowish		sarışın/sarımsı
brown		kahverengi
gray		gri
green		yeşil
orange		turuncu
red		kırmızı
white		beyaz
yellow		sarı
<u>TOOLS:</u>		aletler
basin	A bowl for washing / yıkanmak için kullanılan bir tas	leğen
basket	A container for carry things, typically with handles / genellikle kulpları olan, eşyaları taşımak için kullanılan kap	sepet
box	A container for holding objects / nesneleri tutmak için kullanılan bir kap	kutu
broom	A tool used for sweeping the floor / yeri süpürmek için kullanılan bir araç	süpürge
brush (scrub)	A stick with hard bristles used for cleaning or scrubbing hard surfaces / sert yüzeyleri temizlemek veya fırçalamak için kullanılan sert kıllı çubuk	yer fırçası
brush (paint)	A stick with soft bristles used for applying paint / boya sürmek için kullanılan yumuşak kıllı çubuk	boya fırçası

compass	A tool that points toward magnetic north used for orienting directions / yön bulmak için kullanılan, manyetik kuzeyi gösteren araç	pusula
drawing board	A hard, flat board on which paper may be spread for drawing / çizim için kağıdın serilebileceği sert ve düz tahta	çizim tahtası
dumpy level	An optical instrument used for verifying points along a horizontal plane; sometimes called a “surveyor’s level” / yatay düzlem üzerindeki noktaları kontrol etmek için kullanılan optik alet	nivelman
hammer	A tool with a heavy metal head used for striking nails into surfaces / çivileri yüzeye çakmak için kullanılan ağır metal başlı bir alet	çekiç
knife	A sharp blade for cutting mounted on a handle / kesmek için sap üzerine yerleştirilmiş keskin bıçak	bıçak
ladder	A portable device of two uprights with horizontal bars used for stepping up or down / yukarı veya aşağı çıkmak için kullanılan, dikey ayakları ve yatay basamakları olan taşınabilir alet	merdiven
nail	A thin metal rod with a sharp end driven into a surface in order to hold something in place / bir şeyi sabitlemek için yüzeye çakılan sivri uçlu ince metal çubuk	çivi
notebook	A small book for hand-written notes or drawings / el yazısı notlar veya çizimler için küçük bir defter	not defteri
pick	A tool with a curved metal head used for chiseling or breaking up hard ground or rock / sert zemini veya kayayı kazmak/kırmak için kullanılan kavisli metal başlı alet	kazma
plank	A long, thin, flat board used in flooring or as a bridge over a	kalas

	small gap / döşemede veya küçük boşluklar üzerinde köprü olarak kullanılan uzun, ince, düz tahta	
plumb bob	A weight with a pointed tip used for marking locations / yer işaretlemek için kullanılan sivri uçlu ağırlık	şakul
ruler	A instrument for measuring length / uzunluk ölçmek için kullanılan alet	cetvel
scale	A device which determines an object's weight / ağırlık ölçen cihaz	terazi
shovel	A broad (curved or flat) metal plate attached to a handle used for scooping dirt / toprağı küremek için kullanılan saplı, geniş metal plaka	kürek
sieve	A mesh screen used for sifting / eleme için kullanılan ağ şeklinde elek	süzgeç
stadia rod	A pole used for measuring elevations; a leveling rod / yükseklik ölçmek için kullanılan çubuk; nivo çubuğu	stadya, nivo çubuğu
stake (wood)	A piece of wood driven into the ground to mark boundaries / sınırları işaretlemek için yere çakılan tahta parçası	kazık
string	A thin length of material / ince uzunlukta malzeme	ip
tool	A handheld device used for a particular function / belirli bir işlev için elde tutulan cihaz	alet
total station	A piece of survey equipment used for taking GPS points / GPS noktaları almak için kullanılan bir arazi tetkik ekipmanı	total station
trowel	A small handheld tool with a curved metal scoop for scrapping or lifting dirt / toprağı kazımak veya kaldırmak için kullanılan küçük, kavisli metal kepçeli el aleti	mala

Last updated May 2025

water cooler	A container that holds chilled drinking water / soğutulmuş içme suyu tutan kap	su soğutucusu, soğutucu çanta
water sprayer	A device that spreads water in a fine mist / suyu ince bir spreyl olarak yayan cihaz	su püskürtücü
wheelbarrow	A small cart with a single wheel in the front, two support legs in the back, and two handles in the rear used for moving dirt and other objects / önde tek tekerlekli, arkada iki destek ayağı ve iki sapı olan, toprak ve diğer nesneleri taşımak için kullanılan küçük araba	el arabası
wire	Thin metal string / ince metal tel	tel (as in barbed wire) kablo (as in telephone wire)
<u>VERBS:</u>		fiiller
to cut	To divide something with a sharp tool / keskin bir aletle bir şeyi bölmek	kesmek
to dig	To break up and remove earth by hand or with a tool / toprağı el ile veya bir aletle parçalayarak çıkarmak	kazmak
to draw	To compose a picture or sketch / resim veya eskiz çizmek	çizmek
to go under	To move beneath / altına doğru hareket etmek	altına girmek
to lift	To raise something to a higher position / bir şeyi daha yüksek bir konuma kaldırmak	kaldırmak
to lower	To put something down / bir şeyi aşağı koymak	indirmek
to photograph	To take a picture with a camera / kamerayla bir fotoğraf çekmek	fotoğrafını çekmek, fotoğraflamak
to raise	To take something upward / bir şeyi yukarı taşımak	kaldırmak
to remove	To take something away / bir şeyi ortadan kaldırmak	çıkarmak, kaldırmak

to separate	To divide into groups / gruplara ayırmak	ayırmak
to shovel	To move something with a shovel / bir şeyin kürekle yerini değiştirmek	küreklemek
to sieve	To put material through a sieve / malzemeyi elekten geçirmek	elemek, süzmek
to spray	To apply a liquid as a shower of tiny droplets / sıvıyı küçük damlacıklar halinde püskürtmek	Püskürtmek, spreylemek
to sweep	To clean an area with a broom or brush / bir alanı süpürge veya fırça ile temizlemek	süpürmek
to throw (away)	To discard something / bir şeyi elden çıkarmak	atmak
to throw (dump)	To dispose by dropping / bir şeyi yere atarak elden çıkarmak	atmak
<u>NUMISMATICS:</u>		nümizmatik
coin	A thin flat metal disk used as currency / para olarak kullanılan ince, düz metal disk	sikke
metal	A solid material that is typically hard, shiny, malleable, fusible, and conducts electricity / genellikle sert, parlak, şekil verilebilir, eriyebilir ve elektrik ileten katı bir malzeme	metal
hoard	Three or more coins found buried in close proximity / yakın bir mesafede gömülü bulunan üç veya daha fazla madeni para	gömu, yığın
electrum	An alloy of gold and silver / altın ve gümüş alaşımı	elektrum, gümüşlü altın
gold, <i>aurum</i>	A yellowish precious metal used in jewelry, coins, and art / takılarda, sikkelerde ve sanatta kullanılan sarımsı değerli bir metal	altın
silver, <i>argentum</i>	A grayish precious metal often used in making coins / sikkelerde sıklıkla kullanılan grimsi değerli bir metal	gümüş

bronze, aes	A yellowish brown alloy of copper and tin / bakır ve kalayın sarımsı kahverengi alaşımı	bronz
weight	The relative mass of a coin / bir sikkenin göreceli kütlesi	ağırlık
field	The background of a coin not used for design or image / tasarım veya resim için kullanılmayan bir sikkenin arka planı	zemin
exergue	The segment of a coin separated by a line in which the legend is placed / bir sikkeyi ayıran çizgiyle ayrılmış, yazının yerleştirildiği bölüm	sikkenin alt kısmındaki yazı (no specific word for this)
attribute	Something attached to the central image on a coin / bir sikkenin merkezi resmine eklenmiş bir şey	nitelik
adjunct	Something separate from the central image on a coin / bir sikkenin merkezi resminden ayrı bir şey	yan tip
type	The central motif on either side of a coin / bir sikkenin her iki yüzeyindeki merkezi motif	tip
legend	The main inscription on a coin / bir sikkedeki ana yazı	lejant
mint	The place of coin manufacture / sikke üretim yeri	darphane
casting	Pouring molten metal into a mold / erimiş metalin kalıba dökülmesi	döküm
striking	Hammering a softened (heated) metal flan to produce an image on the coin / yumuşatılmış metal diskin üzerine, sikkede bir görüntü oluşturmak için çekiçle darbe yapılması	basım/darp
die	A metal piece engraved with the image to be struck onto a flan / bir diske vurulacak görüntüyle oyulmuş metal parça	ıstampa kalıbı (hammer die,) örs kalıbı (anvil die)

anvil	A fixed metal block upon which a coin is struck / üzerine sikke basılan sabit metal blok	örs
block	The metal base upon which a coin is struck / üzerinde sikke basılan metal taban	blok
flan	A flat metal disk to be struck into a coin / sikkeye dönüştürülecek düz metal disk	sikke pulu
obverse	The front or “heads” side of a coin / bir paranın ön yüzü veya tura tarafı	ön yüz
reverse	The back or “tails” side of a coin / bir paranın arka yüzü ya da yazı tarafı	arka yüz
axis	The relative alignment between the two coin faces / iki sikke yüzü arasındaki göreceli hizalama	eksen, aks
module	The diameter of a coin / bir sikkenin çapı	sikke çapı
fabric	The general appearance of the coin as reflects the mint's method of fabrication / sikkenin darphanenin üretim yöntemini yansıtan genel görünümü	sikke yapısı, dokusu
brockage	When a previously struck coin is used as a die / daha önce basılmış bir sikkenin kalıp olarak kullanılması	brockage sikke
double-strike	When a coin is struck twice / madeni paranın iki kez dövülmesi	çift basım/baskı
over-strike	When an earlier coin is reused as a flan / eski bir sikkenin sikke pulu olarak kullanılması	ikinci darp
patina	copper oxidation / paslanmış bakır	patina, bakır küfü
alloy	A combination of two metals / iki metalin karışımı	alaşım
ingot	A mold-made bar of solid metal / kalıpta yapılmış katı metal külçesi	külçe
circulation	When coins are allowed to be used for everyday transactions /	tedavül

Last updated May 2025

	sikkelerin gündelik alışverişlerde kullanılmasına izin verilmesi	
<u>PLANTS:</u>		bitkiler
beech		kayın
oak		meşe
holm oak		pırnal meşesi
olive tree		zeytin ağacı
laurel		defne
myrtle		mersin ağacı
cypress		servi ağacı
daffodil		nergis
ash tree		dişbudak
poppy		gelincik (poppy) haşhaş (opium poppy)
grapevine		üzüm asması
cedar		sedir
palm		palmiye
apple tree		elma ağacı
pine		çam
eucalyptus		okaliptüs
acacia		akasya
chestnut		kestane
bottle brush tree	callistemon citrinus	fırça çalısı
cedar		sedir
medlar		muşmula
jacaranda		jakaranda

Last updated May 2025

walnut		ceviz
palm		palmiye
willow		söğüt
elderberry		kara mürver
fig tree		incir ağacı
peach tree		şeftali ağacı
wheat		buğday
buckwheat		karabuğday
durum wheat		durum buğdayı
einkorn wheat		siyez
emmer wheat		kavılca buğdayı
barley		arpa
malt		malt
rice		pirinç
rye		çavdar
sorghum		süpürge darısı
corn		mısır
millet		darı
cabbage		lahana
rhizomes		köksap
chayote		şayot kabağı
dates		hurma
CATTLE/LIVESTOCK:		büyükbaş/besi hayvanları
Ovine	Referring to sheep / koyunlarla ilgili	koyun cinsinden, koyunlarla ilgili

Last updated May 2025

Sheep		koyun
Bovine	Referring to a cow / sığırlarla ilgili	sığır cinsinden, sığırlarla ilgili
Cow	An adult female bovine	inek
Ox	A castrated bull / kısırlaştırılmış boğa	öküz
Bull	A male cow / erkek sığır	boğa
Steer	A male cow castrated before reaching sexual maturity / kızgınlığa girmeden kısırlaştırılan erkek sığır	kısırlaştırılmış erkek dana (no specific word. 'dana' can be used for both male and female cattle aged 6 to 15 months.)
Caprine	Referring to a goat / keçilerle ilgili	keçi cinsinden, keçilerle ilgili
Goat		keçi
Horse		at
Donkey		eşek
Mule	A cross between a donkey and a horse / eşek ve at kırması	katır
Llama		lama
Alpaca		alpaka
Pig		domuz
Chicken		tavuk
Duck		ördek
Turkey		hindi
Swan		kuğu
Goose		kaz